

TOIMINTAKERTOMUS

1.8.2024 – 31.7.2025

KIRJASTO

KIRJASTON TOIMINTAKERTOMUS 2024-2025

Kirjasto on aktiivinen osa kuntalaisten elämää

Kirjasto toteutti kirjastolain 2016/1492 6 §:n mukaisia tehtäviä.

Kirjaston toiminta on Inarin kunnan ylläpitämää maksutonta lähi- ja peruspalvelua, jossa pyrittiin aktiivisesti tavoittamaan kaikki kuntalaiset. Tässä tavoitteessaan kirjasto onnistui hienosti. Kirjasto on helposti saavutettava sivistys- ja kulttuurilaitos, joka edistää kirjallisuuden ja kulttuurin harrastamista sekä monilukutaitoa. Monilukutaidon edistäminen vahvistaa aktiivista kansalaisuutta, mikä lisää luottamusta ja hyvinvointia yhteiskunnassa. Kirjasto oppimisympäristönä tukee elinikäistä oppimista sekä etäopiskelua ja -työskentelyä. Kirjastotilat ovat kaikille avoimia, esteettömiä yhteisöllisiä kohtaamispaikkoja. Sivistystyöllään kirjasto tukee kuntalaisten hyvän elämän edellytyksiä.

Kirjaston toimintaa kuvaavat laajat tilastotiedot ovat luettavissa Suomen yleisten kirjastojen tilastot -verkkopalvelussa <https://tilastot.kirjastot.fi/>

Vuodelle 2024 on tilastoitu Inarin kirjaston kokonaislainaus 16,23 lainaa/asukas. Se on suurempi kuin edellisinä vuosina. Vuoden 2023 vastaava kokonaislainaus 15,71 lainaa/asukas. Kirjastossa fyysiset käynnit suhteutettuna asukas lukuun oli 13, joka myös nousi vuoden 2023 tilastomerkinästä 10,99 fyysiset käynnit/asukasluku. Verkkokäyntejä vuonna 2024 oli 70 945, jossa on nousua edellisen vuoden 57 449.

Helposti saavutettavat palvelut

Pääkirjaston vakiintunut asiakaspalveluaika oli 48 h/vko ja lisäksi omatoimiaika 35 h/vko. Saamelaiskirjastossa asiakaspalveluaika oli 24 h/vko ja lisäksi omatoimiaika 59 h/vko. Kesäaikana oli muutoksia palveluajoissa ja mm. pääkirjastossa oli kesällä lauantaisin vain omatoimiaika. Saamelaiskirjasto oli osittain auki heinäkuussa 2024.

Kirjastoautossa oli kahden viikon reittikierto. Palveluaikaa oli keskimäärin 20 h/viikko. Pysäkkejä on 64. Kirjastoauton aikataulu tarkistetaan vuosittain syksyllä.

Kirjaston 24/7 -verkkopalvelu on osoitteessa lapinkirjasto.finna.fi.

Kirjastojen tiloissa ei ole tapahtunut kovinkaan suuria muutoksia vuoden 2024 aikana. Investointirahalla kirjastoon hankittiin uudet äänieristetyt tilat. Nyt sekä Inarin Saamelaiskirjastolla että Ivalon pääkirjastolla on käytettävissä kaksi äänieristettyä tilaa. Nämä tilat ovat saaneet innostuneen vastaanoton ja tilat ovat olleet ahkerassa käytössä.

Kirjastossa on liikuntatoimen liikuntapassien myyntipiste. Kirjastoautossa myydään edelleen Ivalon apteekin käsikauppalääkkeitä ja toimitetaan asiakkaille reseptilääkkeitä.

Perustehtävät

Kirjaston keskeiset tehtävät ovat monipuolisen lukutaidon ja lukemisharrastuksen, yhteiskunnallisen osallisuuden, harrastamisen ja kulttuurin kokemisen edistäminen. Tätä varten ovat olemassa kirjaston kokoelmat, opastus- ja opetuspalvelut sekä tapahtumat, näyttelyt sekä kirjallisuuteen liittyvän muu toiminta. Kirjastopalvelut tuotetaan laadukkaasti, taloudellisesti ja kaikkia osapuolia vastavuoroisesti hyödyttävässä yhteistyössä kunnan sivistystoimen, muiden paikallisten toimijoiden ja Lapin kirjaston kesken.

Koulujen kanssa tehtiin kirjaston lukijuuskasvatussuunnitelman ja koulun opetussuunnitelman mukaista lukutaitoyhteistyötä. Sen sisältöä ovat kirjastonkäytön opetus, tarinatuokiot ja kirjavinkkaus. Vastaavasti alle kouluikäisille tarjottiin satutunteja vielä. Syksyllä 2024 annettiin kirjastonkäytön opetusta myös inarinsaameksi sekä satutunteja pohjois- ja inarinsaameksi.

Kirjasto järjesti monipuolisia kirjallisuuteen ja lukemisen edistämiseen liittyviä koulutuksia vuonna 2024 yhteensä 57 kertaa. Niihin osallistui yhteensä 728 osallistujaa. Tämä on hieman enemmän kuin vuonna 2023.

Tarkasteltuna ajanjaksona kirjastolla kävi mm. räp-artisti Paleface kertomassa hänestä julkaistusta omaelämäkerrasta, teatteriohjaaja, näyttelijä ja kirjailija Juha Hurme esitelmöi Lars Leevi Laestadiuksen Lappiin tekemistä matkoista ja niiden merkityksestä, Kirsi Paltto piti sanataidetyöpajan, Harri Ahonen kertoi pohjoisen Lapin retkeilyreiteistä ja eläinlääkäri Venla Jyrkinen esitteli omaa kirjaansa eläinlääkärin työstä Lapissa. Lisäksi vuoden 2024 Inariviikoilla on Inarin kirjasto ollut mukana toteuttamassa tapahtumia. Teemaviikkoja, merkkipäiviä ja muita ajankohtaisia teemoja huomioitiin pienimuotoisemmin kirjanäyttelyin. Kirjasto teki yhteistyötä liikuntatoimen kanssa järjestämällä muutaman kerran shared reading -tilaisuuksia. Yhteistyö Tarinakaira- hankkeen kanssa jatkui. Saamelaiskirjastossa pidettiin kuukausittain kokoontuvaa kirjakerhoa aikuisille. Kirjaston tiloissa kokoontui kirjoittaja- ja harrastajaryhmiä. Kirjastossa on ollut mahdollisuus tenttien suorittamiseen, mikä tukee etäopiskelua.

Kirjasto ylläpitää uudistuvaa, monipuolista kokoelmaa, johon kuuluu perinteisiä ja verkkoaineistoja, sekä niihin liittyviä palveluita. Kokoelmien kehittämisessä tavoitteena olivat valtakunnalliset, kokoelmien uusiutumista kuvaavat suositukset, jotka myös pääosin saavutettiin. Kirjaston kokoelma vuonna 2024 oli yhteensä 87 060, kun se vuonna 2023 oli yhteensä 92 930 yksikköä. Uutta aineistoa hankittiin yhteensä 3 253 ja edellisenä vuonna 3 111 kappaletta. Kokoelmien pienenemisen johtui poistojen suuresta määrästä.

Verkkoaineistojen tarjonta on pysynyt laajana sen jälkeen, kun Inarin kunnankirjasto liittyi Pohjoisen eKirjaston Yhteistyösopimukseen vuonna 2021 sekä kuntien yhteiseen E-kirjastoon 2025 alussa. Pohjoisen eKirjasto sekä kuntien yhteinen E-kirjasto kehittävät ja ylläpitävät keskitetysti laajenevia e-palvelusisältöjä. E-kokoelmiin kuuluu kirja-, äänikirja-, lehti-, musiikki- ja elokuva-aineistoa, joista suurin osa on kotoa käsin etäkäytettäviä. Verkkoaineiston käyttö on tarkastelukaudella edelleen hieman kasvanut.

Paikallista kulttuuriperinnettä säilytetään ylläpitämällä kirjaston Inari-kokoelmaa ja Tarinoiden Inari -verkkoarkistoa. Tarinoiden Inarin sivustoja on päivitetty ja tarinoita on lisätty kuunneltavaksi. Tämän on mahdollistanut työntekijän saaminen yhteistyössä Lapin hyvinvointialueen kanssa.

Inarin kirjasto on osallistunut aktiivisesti Lapin kirjaston yhteiseen kehittämistyöhön. Kirjastotoimenjohtaja on kuulunut Lapin kirjaston johtoryhmän puheenjohtajistoon sekä Lapin AKE-kirjaston ohjausryhmään.

Inarin kirjastolle laadittiin yhdessä koko henkilöstön kanssa kirjaston tavoitteet seuraavalle kolmi-vuotiskaudelle.

Pääkirjasto, Saamelaiskirjasto ja kirjastoauto toimivat vaalien ennakkoäänestyspaikkana ja pääkirjasto myös varsinaisena äänestyspäivän toimipaikkana.

Hanke –painopistealueena lukutaidon edistäminen

Kirjasto on toteuttanut perustehtäviensä lisäksi hankeavustuksella kehittämistyötä.

Ajalla 1.4.2024-31.12.2025 kirjasto toteuttaa Lukutaidon valmiuksia Lapin malliin -hanketta. Inarin kirjasto toimii hankehallinnoijana Lapin kirjastojen yhteishankkeessa, jonka tavoitteena on levittää Inarin kirjastossa kehitettyjä toimivia lukutaitoyhteistyön malleja muihin Lapin kirjastoihin. Hankkeeseen osallistuu kaikki Lapin 21 kuntaa ja hanke kohdistuu jokaisen kunnan kirjastoon sekä varhaiskasvatukseen. Hankeen rahoittaa Aluehallintovirasto. Hankkeeseen on palkattu kaksi päätoimista ja yksi osa-aikainen hanketyöntekijä.

Henkilöstö

Kirjastotoimen vakinaiseen henkilöstöön kuuluu kirjastotoimenjohtaja, kaksi kirjastonhoitajaa, kolme kirjastovirkailijaa ja kirjastoautonkuljettaja-virkailija; yhteensä kirjastossa on seitsemän henkilötyövuotta. Saamelaiskirjastossa on pitkäaikainen sijaisjärjestely vuoden 2025 loppuun asti, koska vakinainen kirjastonhoitaja on työvapaalla hankeasiantuntijana. Inarin Saamelaiskirjastolle on palkattu vuoden 2025 loppuun asti kirjastohoitajan sijaiseksi kaksi henkilöä, joiden yhteenlaskettu työmäärä vastaa yhtä henkilötyövuotta.

Henkilöstön osaamista on kehitetty täydennyskoulutuksen avulla.

Kirjastossa on ollut oppisopimuksella 1 henkilö, 1 kesätyöntekijä, ohjattavia koululaisia TET-jaksoilla, sekä kaksi henkilöä avo- tai kuntouttavassa työtoiminnassa.

Tavoitteet ja arviointi

Saamelaisuus – Saamen kielten vahvistaminen ja kulttuurin edistämisen tukeminen			
Toiminnalliset tavoitteet	Toimenpide	Mittari	Toteutuminen
Saamenkielisten palveluiden vahvistaminen	Ylläpitää ja edistää saamenkielistä kirjallisuutta kaikilla kolmella kielellä. Tarjotaan saamenkielistä kirjallisuutta ja pedagogisia satutunteja	Saamenkielinen kokoelma Saamen kielellä pidetyt pedagogiset satutunnit	Saamenkielistä kokoelmaa on ylläpidetty ja kartutettu tavoitteiden mukaisesti. Pedagogisia satutunteja on pidetty suunnitellusti

Hyvä elämä – Sosiaalisesti kestävä kasvu			
Toiminnalliset tavoitteet	Toimenpide	Mittari	Toteutuminen
Toimivat palvelut Hyvinvoivat lapset ja nuoret	Kirjastojen monipuoliset palvelut: Tilat ja välineet työskentelyyn, oppimiseen, harrastamiseen, tapahtumiin, kansalaistoitintaan Laadukas asiakaspalvelu, saavutettavuus. Asiakkaita opastetaan kirjaston, tietolähteiden ja verkkopalveluiden käytössä. Kuntalaiset saavat kirjastopalveluita Ivalon ja Inarin kirkonkylän lisäksi myös kirjastoautossaa. Lapset, nuoret ja nuoret aikuiset ymmärtävät lukemaansa. Lukutaidon valmiuksien tukeminen yhteistyössä koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa.	Toimivat laitteet, tilojen vuokraukset, asianmukaiset välineet Palautekysely Henkilökunnan määrä Kirjastoauton pysäkkien määrä Lukijuuskavastussuunnitelman mukaiset toiminnot järjestetään	Äänieristettyjen tilojen tarjoaminen monipuolistanut tilojen tarjontaa. Laitteet ja välineet toimineet hyvin lukuunottamatta kuulutuksia, joiden kanssa oli haasteita vuoden 2025 alussa. Tilanne korjattu. Kyselyistä myönteistä palautetta henkilöstön asiakaspalvelusta. Henkilöstön määrä pysynyt ennallaan. Kirjaston pysäkkien määrä pysynyt hyvänä edellisiin vuosiin verrattuna. Lukijuuskasvatussuunnitelman mukaiset toiminnot toteutettu

Kirjaston toimintaa ja kehittämistä tarkastelukaudella ohjaavana periaatteena on ollut se, että olemme asiakasta varten. Kirjasto on integroinut omiin tavoitteisiinsa Inarin kunnan yleisiä strategisia tavoitteita. Lukemisen ja lukutaidon edistäminen on läpäisevä näkökulma asiakkaille suunn-

tussa toiminnassa. Kirjastolla on riittävä, hyvinvoiva ja osaava henkilökunta, jolla on mahdollisuus erikoistua. Nämä tavoitteet pohjautuvat kirjastolakiin ja Lapin kirjaston strategiaan sekä henkilökunnan kanssa käytyihin keskusteluihin.

Kirjaston kokoelmia ja palveluita sekä periaatteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti sekä omana työnä että osallistumalla AVI:n ja Lapin kirjaston järjestämiin yhteisiin asiakaskyselyihin ja muihin evaluointeihin.

Kirjastoissa on päästy tavoitteisiin hyvin. Tarkastelujakson aikana kirjaston henkilöstö on saanut hyvää palautetta toimivasta ja ystävällisestä asiakaspalvelusta.